

Een gesprek met Dirk van den Bosch

"Er zit nog wel het een en ander in de Zevenhovense grond"

Van 2 tot 10 oktober 1982 werd in de Rooms-katholieke School 'Johannes de Doper' de expositie "Zevenhoven uit scherven" gehouden. De collectie van Dirk van den Bosch maakte een belangrijk deel uit van deze expositie. Daartoe hebben we hem destijds opgezocht in zijn toenmalige boerderij aan de Molenweg, beter bekend als de 'Rooie Dijk'.

Spit- en graafwerk

Vanuit de boerderij aan de Rooie Dijk is Dirks vroegere boerderij en vindplaats van de collectie te zien. Dirk vertelt dat hij zo'n 25 jaar geleden met zijn opgravingen begon. Aanleiding waren een aantal scherven, door kippen die op het erf liepen, los gekrabd. Nieuwsgierig geworden door de vorm van de scherven, ze deden Dirk aan een kruik op een oud schilderij denken, is hij ermee doorgedaan. Twee proefputjes van ieder één meter groef Dirk, maar geen van beide gaf echt resultaat. Bij de derde stootte hij echter op een dikke laag scherven. Ervan overtuigd dat het een behoorlijke vondst zou worden, dekte hij eerst het putje met een laagje aard af. Vervolgens verzamelde hij wat sinaasappelkistjes en maakte ruimte in de schuur om de te verwachten hoeveelheid scherven en potten voorlopig op te kunnen bergen. Pas daarna is hij gaan graven, soms met niet meer dan een grote spijker om maar zo voorzichtig mogelijk bezig te zijn.

Vier jaar duurde het graven in totaal, maar toen had hij ook een put van \pm vier bij vier meter met een diepte van 1 meter 20 omgewerkt. Bovendien had hij het terrein om de centrale put doorkamd, want als je een kan, bord of glas gevonden hebt waar je nog één scherf aan mist, blijf je doorzoeken tot je hem hebt. Niet dat het altijd lukte, maar door deze volharding is het wel gelukt om nogal wat complete stukken te krijgen.

Reacties

Dirks naaste omgeving vond het overigens maar matig. Zij zagen de zin van het graven eigenlijk niet zo in. Meningingen die overigens inmiddels wel veranderd zijn, denk maar aan de toespraak van de loco-burgemeester bij de opening van de tentoonstelling.

Een kleine anekdote uit de tijd van de opgraving illustreert de houding van de buurt. Toen Dirk op een schemerige namiddag weer eens met zijn looplamp in de put zat te werken, werd hij behoorlijk aan het schrikken gemaakt door een naderbij geslopen buurjongen, die op een lijjige toon zei: "Hey Dirk, heb je goud gevonden?"

Goud was het niet, maar de collectie mag door zijn grootte en verscheidenheid werkelijk uniek genoemd worden. De collectie bevat gebruiksvoorwerpen en keukengerei van zo'n vier eeuwen. Er zit heel vroeg steengoed bij uit de 15e eeuw, Jacoba-kannetjes, er zijn prachtige baardmankruiken uit de 16e eeuw, glaswerk, roemers - ook uit de 16e eeuw - gave keramiek en schitterende majolica.

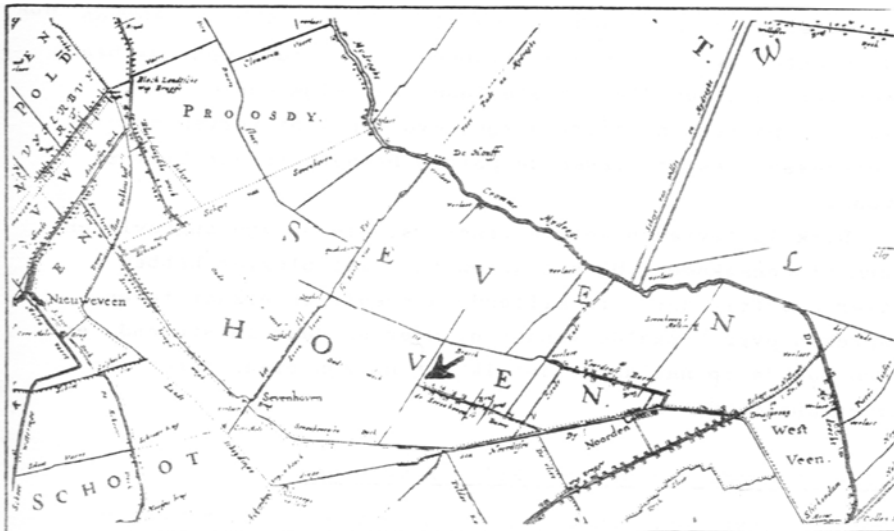
Overpeinzingen

Dirk voelt zich best lekker met zijn collectie. Hij leeft er mee, laat ons schilderijen van Jan Steen zien waarop "zijn" keramiek is afgebeeld. Hij geeft zijn fantasie de vrije loop en het leven in vroeger eeuwen doemt zo voor hem op. De collectie geeft hem ook het idee een klein radertje te zijn in de onmetelijke tijd, een nederig gevoel vindt Dirk.

Al filosoferend over vroeger tijden en over zijn collectie maakt Dirk de indruk, dat hij zeer betrokken is bij hetgeen hij onderneemt. Het is ook te zien aan zijn omgeving: het huisje dat hij gebouwd heeft, de kruiden en bomen die hij geplant of gekweekt heeft. Hij laat het zien, praat er met sigaar in de mond honderd uit over en vraagt tussen neus en lippen door of je weet waar hij het schilderij gemaakt heeft, dat hij net liet zien.

..... en theorieën

We komen terug op de collectie. Deze bevat nogal wat stukken die niet in elk huishouden voorkwamen. Dat heeft Dirk aan het denken gezet over de mogelijke betekenis van de vindplaats. De bewuste put zou mogelijk een spoelplaats van een logement geweest kunnen zijn. Het logement zou gestaan moeten hebben op de 'hoogte' waar de tegenwoordige Kousweg naar boven gaat en een flauwe bocht naar links maakt (gerekend vanaf Zevenhoven). Dit gedeelte van de Kousweg stak als een soort schiereiland uit, in wat toen een plassengebied was. Er zou een scheepvaartroute langs gelopen kunnen hebben en het veronderstelde logement zou een pleisterplaats geweest kunnen zijn. Hoe dan ook, het moet vrijwel zeker een spoelplaats geweest zijn.

Fragment van een kaart uit 1867. De pijl wijst naar de vindplaats van het aardewerk. De Kousweg heette vroeger de 'Oude wech'. De concentratie van woningen aan het niet verveende deel van de Oude wech (thans het hogere stuk van de Kousweg) noemde men de 'Sevenhovense Buert'.

om het uitgebaggerde veen op te gooien en te laten drogen, waarna er turf werd gestoken. De 'hoogte' was dus zo'n 'eiland'. Er werd niet te dichtbij gebaggerd anders zou er bij storm niets van de hoogte zijn overgebleven. Hooguit is er een vaargeul geweest. Dat zou dan de plaat van de veronderstelde spoelplaats kunnen zijn. De scherven en potten zijn dus op ongeveer vier meter diepte in de veenlaag terechtgekomen en daarin weggezakt.

Toen de polder was drooggemalen, is de laag veen waarin de scherven zich bevonden, ingeklonken. Aan weerszijden van de hoogte bevond zich een aflopende laag veen. Opnieuw begon het verveen van die laatste laag. Kennelijk was de plek waar de potten en scherven zijn gevonden voor verveening niet interessant en zo bleven de potten bewaard totdat Dirk ze vond.

Dirk is tevreden met de reacties, die op zijn opgravingen zijn binnengekomen. Hij kan af en toe veel plezier hebben over het feit dat verschillende archeologen elkaar tegenspreken over bepaalde vondsten. Hier en daar luisterend, er een boekje op naslaand, ontwikkelt hij zijn eigen theorieën over zijn vondsten.

We vragen Dirk hoe het indertijd met het verveen en droogmaken van onze polder is gegaan. Dit moet namelijk antwoord geven op de vraag hoe het mogelijk is dat zijn vondst na al die jaren nog betrekkelijk gaaf is gebleven. Dirk, die zelf honderdduizenden turven heeft gestoken, vertelt dat er aanvankelijk ongeveer vier meter

water heeft gestaan. Talrijk waren de eilandjes, de zogeheten 'legakkers'. Deze werden gebruikt

Taken voor de Historische Kring Zevenhoven

Dat jongeren door zijn opgravingen gestimuleerd worden om ook de amateur-archeologie te bedrijven, doet hem veel genoegen. Volgens hem zit er ook nog wel het een en ander in de Zevenhovense Grond. Alleen zijn botten worden nu wat te stram om dit werk te doen.

Er zijn overigens nog vele kisten met scherven in het bezit van Dirk van den Bosch. Hier zit nog jaren werk in voor diegenen, die al puzzelend oude potten of kannen in elkaar willen zetten. Dit is iets dat Dirk jaren achtereen met genoegen heeft gedaan, maar waar hij nu niet meer het geduld voor kan opbrengen. Mogelijk een activiteit voor mensen die de archeologie en de Historische Kring Zevenhoven een warm hart toedragen.

Pratend over dit onderwerp komen we op een voor Dirk teer punt aan. De collectie, waar moet deze uiteindelijk terechtkomen? Hij zou graag een klein museum in het dorp zien, waar zijn collectie samen met andere vondsten, aangevuld met kaarten en eventuele verveninggereedschappen een plaats in het dorpsgebeuren kan innemen. Eén van de taken van de Historische Kring Zevenhoven is het om dat op poten te krijgen. De tentoonstelling heeft in ieder geval een goede start gegeven, vindt Dirk van den Bosch.

Rob en Marije Schwier